

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

En bekräftad rekonstruktion
Wierusz-Wolska, Joanna von
Fornvännen s. 239-241
http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1993_239
Ingår i: samla.raa.se

Kort meddelande

En bekräftad rekonstruktion

Den hypotetiska rekonstruktion av centralmotivet i altarskåpet från Hägerstad som jag presenterade i *Fornvännen* 1993, s. 9 ff., baserades på en ikonografisk analys och en konserveringsrapport. Den utgick från två möjligheter: på den vertikala axeln, ovanför Anna Själv-tredjegruppen, borde finnas antingen en framställning av den Helige Ande eller denne tillsammans med Gud Fader, vilka tillsammans med Jesusbarnet bildar Treenigheten.

Willemien Deeleman-van Tyen (som här-

med tackas varmt) har fäst min uppmärksamhet på ett kopparstick av Israel van Meckenem (fig. 3), som bekräftar det sistnämnda alternativet; sticket har utan tvekan utgjort den grafiska förlagan till Hägerstadsskåpets centralmotiv. Min hypotetiska placering av Treenigheten har helt sin motsvarighet i van Meckemens framställning. Man kan även specificera andra för de båda framställningarna gemensamma typologiska drag. Observera den nästan identiska utformningen av de tronande

Fig. 1. Altarskåp från Hägerstads kyrka, Östergötland, Omkring 1500. Statens historiska museum. Foto ATA.

Fig. 2. Författarens rekonstruktion av altarskåpet från Hägerstad.

Fig. 3. Kopparstick av Israel van Meckenem, ca 1475–80. Efter Shestack.

Jungfru Maria och S:ta Anna, deras placering och vändning mot varandra, Jesusbarnets ställning, hans utsträckta armar, männens gruppering och t. o. m. deras skilda åldrar (Wolska-Wierusz 1993, s. 17); även klädseln överensstämmer.

Velum, som hos van Meckenem hänger över tronens ryggstöd, vittnar också om att Hägerstadstronens ryggstöd gestaltats medvetet (Wolska-Wierusz 1993, s. 18).

Bortsett från typologin överensstämmer även de stilistiska detaljerna och utformning-

en av skåpets skulpturer följer troget förlagan. Observera vecklinjerna i manteldrapieriet hos de båda kvinnorna – tungt och massivt brutna i stora breda kilar går vecken diagonalt från höger till vänster. Ännu en gemensam detalj är det öronmusselformade vecket över S:ta Annas knän.

Deeleman-van Tyen hävdar att van Meckemens komposition var mönsterbildande för en viss grupp av nederländska trinitära Anna Självredjeskulpturer (1992, s. 133 f.). Samtidigt bör påpekas, att enligt A. Schestack

(1968, s. 178) van Meckenems komposition var sekundär: »The Meckenem composition was probably inspired by a lost painting or drawing of Hans Holbein the Elder, known to us only through a copy in the Basel Museum.» Jag använder mig för övrigt även av detta exempel för att illustrera mitt andra antagande i rekonstruktionsfrågan (Wolska-Wierusz 1993, fig. 17).

Joanna Wolska-Wierusz
Isbergavägen 36
S-125 55 Älvsjö

Referenser

- Deeleman-van Tyen, W., van Liebergen, L. & Brandenburg, T., 1992. *Helige Anna, Grote Moeder. De cultus van de Helige Moeder Anna en haar familie in de Nederlanden en aangrenzende streken*. Katalog till utställning i Museum voor Religieuze Kunst i Uden 1992.
- Shestack, A. 1968. *Fifteenth century engravings of northern Europe from the National Gallery of Art, Washington D.C.* Katalog till utställning i National Gallery of Art i Washington 1968.
- Wolska-Wierusz, J. 1993. Adventus Salvatoris i altarskåpet från Hägerstad. *Fornvännen* 88.

